

LIETUVOS VIETINIŲ ARKLIŲ POPULIACIJŲ DYDŽIO KITIMAS IR VEISIMO YPATUMAI

Rūta Šveistienė

Lietuvos gyvulininkystės institutas, R. Žebenkos 12, Baisogala-5125, Radviliškio r.,
Tel.8-292-65383, faks. 8-292-65886, el. paštas: LGI@mail.lgi.lt

Santrauka. Šiuo metu svarbiausias Lietuvos arklinių klostės uždavinys yra išsaugoti vietinių arklių populiacijų genetinį potencialą. Lietuvos vietinių arklių veislėms priskiriami žemaitukai, stambieji žemaitukai ir Lietuvos sunkieji arkliai. Populiacijos pažeidžiamumui nustatyti buvo apskaičiuotas bendras veislinių arklių skaičius, veislinių eržilų ir kumelių santykis, gimusių kumelių skaičius ir efektyvus populiacijos dydis. Senojo tipo žemaitukų išsaugojimo programa pradėta vykdyti 1994 metais, todėl šios veislės eržilų ir kumelių skaičius dabartiniais metais didėja. Tačiau arklių veislės, sukurtos XX amžiuje, atsidūrė labai pavojingoje būklėje, jų veislinių eržilų ir kumelių skaičius sparčiai mažėja. Populiacijos dydžio ir nukrypimo nuo jo apskaičiavimas yra pagrindinis faktorius, pagal kurį galima nustatyti populiacijos pažeidžiamumo stovį ir imtis reikiamų išsaugojimo priemonių. Lietuvos vietinių veislių efektyvus populiacijos skaičius N_e yra labai žemas, t.y. 50. Tai rodo, kad jų išlikimas yra neužtikrintas. Jeigu mūsų vietinės populiacijos pagal efektyvios populiacijos išraišką pasiektų 200, tai užtikrintų savaime išsilaikančių veislių būklę. Taikant saugojimą *in-situ*, sustabdytume vietinių veislių nykimą. Suskaidžius negausias populiacijas į keturias negiminingas grupes ir pritaikius uždaro veisimo schemą, galima ilgesniam laikui sumažinti inbrydingo koeficiento didėjimą.

Raktažodžiai: arkliai, populiacija, *in-situ*, *ex-situ*, *banda*.